

Overweging 1 januari 2014

Teken van het verbond

Numeri 6, 22-27; Handelingen 4, 8-12; Lucas 2, 21.

Een korte overweging.

Dezer dagen wordt veel teruggekeken en vooruitgeblikt. Mensen maken de balans op van het afgelopen jaar en zien uit naar het nieuwe. De verlangens en voornemens van het voorbije jaar worden geëvalueerd en er worden nieuwe doelen geformuleerd voor de komende tijd. Soms worden voornemens gemaakt om relaties te verbeteren, een ruzie bij te leggen waarvan niemand meer precies weet waarom het ging en conflicten te beëindigen.

Het zijn de uitdrukkingen van het verlangen om opnieuw te kunnen beginnen. Om niet langer bezwaard te worden door de ballast van een verleden. Van het vertrouwen dat we niet onafwendbaar aan ons verleden gebonden zijn. Dat we kunnen veranderen. Dat dingen kunnen veranderen.

De bereidheid om te vergeven en tot verzoening te komen geeft aan dat onze verbondenheid dieper gaat dan dat wat voor verwijdering en onenigheid zorgt. Niet dat het altijd zo gemakkelijk is om te vergeven en tot verzoening te komen. Daar kan een hele innerlijke strijd aan vooraf gaan. En dat geldt zowel wanneer we met anderen als ook wanneer we met onszelf in het reine willen komen. En niet zelden is het gemakkelijker om anderen te vergeven dan om onszelf te vergeven.

Wanneer we in het Onze Vader bidden: "vergeef ons onze schulden gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren", doen we een beroep op God's verbond met ons. Erop vertrouwend dat de liefde van het verbond sterker is dan de boosheid om de overtreding (als het al zo zou werken in de relatie met God). Maar tegelijk zeggen we met dat zinnetje ook dat er een verband is tussen de verbondsrelatie van God en onze relaties met onze medemensen. Verzoening met God wordt in één adem genoemd met de verzoening van mensen onderling. Bijna ook in voorwaardelijke zin. Dat wil zeggen dat verzoening met God eigenlijk niet echt mogelijk is zonder verzoening met mensen. De relatie van God met ons is normatief, stelt de norm, voor onze onderlinge relaties. Ons leven wordt betekend door God's liefde voor ons. "Zozeer heeft God de wereld liefgehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon heeft gezonden"... om ons te redden. God zelf heeft in Jezus Christus zijn Naam over ons uitgesproken. Als teken van zijn altijddurende verbond. Ons leven, onze toekomst staan in dat teken.

Geheel naar Joods gebruik wordt Jezus op de achtste dag van zijn geboorte besneden en bij die gelegenheid ontvangt hij ook zijn naam. Daarmee wordt hij een met name gekend lid van het verbondsvolk. In die zin is de besnijdenis vergelijkbaar met de doop waardoor wij een met name gekend lid worden van de gemeenschap van Christus.

De doop is echter een onzichtbaar merkteken, terwijl de besnijdenis een zeer zichtbaar merkteken in het vlees is. Voor Christenen is het gemakkelijk te vergeten dat zij gedoopt zijn, maar voor een Jood is het onmogelijk om te vergeten dat hij besneden is. Voortdurend wordt hij eraan herinnerd dat het leven tot in zijn intiemste aspecten staat onder het teken van het verbond en onder de tora. Niets is daarvan uitgesloten.

We hebben nogal eens de neiging om te denken dat leven en geloof met elkaar concurreren. Dat geloven lastig is en plichten oplegt die haaks staan op wat we van het leven willen. Alsof geloven en leven andere dingen beogen, terwijl op hetzelfde gericht staan. Op die manier wordt geloven een moeten dat ons privéleven in een bepaalde vorm

dwingt. Als een structuur die over ons leven wordt heen gelegd. Als dan gezegd wordt dat ons leven tot in zijn intiemste aspecten onder het teken van het verbond staat, denken we al snel aan inmenging en onvrijheid. Aan bemoeizucht met het private en persoonlijke domein. Eventueel met alle frustraties uit het verleden vandien. Maar, geloven wil geen wezensvreemde structuur opleggen aan ons leven. Het staat net als ons eigen streven gericht op de vervulling van een gelukkig en betekenisvol bestaan. Het kan ons leven inspireren, een doel geven en richting geven aan ons handelen. Niet alleen ons publieke handelen in de zin van ethiek, moraal en fatsoen. Maar ook ons privé-handelen in de wijze waarop we elkaar liefhebben en respecteren. En tenslotte legt het een bodem onder ons bestaan dat zonder die bodem aan het niets zou zijn overgeleverd.

Het verbond is niet iets bijkomstigs. Iets wat je erbij neemt als sambal bij de chinees. Het verbond ligt ten grondslag aan ons leven en kleurt het door en door. Het is onlosmakelijk met ons leven verbonden. Je kunt het er niet van loskoppelen. Zoals twee vloeistoffen die je met elkaar mengt een nieuwe vloeistof worden, zo worden wij door het verbond in Christus nieuwe mensen. Dat is een innerlijk proces dat niet zonder meer aan ons te zien is.

Wanneer wij willen laten zien dat ons leven onder het teken van Christus staat, moeten we zelf een teken van Christus zijn.

Een van de kenmerken van een door Christus betekend leven is dat we bereid zijn telkens een nieuw begin te maken en elkaar te vergeven. Wanneer we elkaar een gezegend, zalig of gelukkig nieuwjaar wensen, spreken we als het ware Gods naam over onze toekomst uit. Als teken van het verbond van God met mensen en daarin van mensen met elkaar. Daarmee geven we tegelijkertijd de diepste grond en uiteindelijke bedoeling aan van alle menselijke betrekkingen. Zij stoelen immers niet alleen op ons zelf, maar op het levensverbond met de Eeuwige.

Mogen we die verbondenheid in de wereld gestalte geven naar de maat van onze mogelijkheden in het jaar dat voor ons ligt en zo voor elkaar en voor de wereld een zegen zijn onder de zegen van de Allerhoogste. Amen.